DREPT

FILANTROPIA ŞI SPONSORIZAREA CA PARAVAN PENTRU CORUPȚIE ȘI ABUZURI

Serghei BRÎNZA

CZU: 343.35:364 ***decan.dreptusm@yahoo.com***

Pentru a putea fi considerată filantropie sau sponsorizare, o activitate trebuie să corespundă condițiilor stabilite în Legea nr. 1420/2002 cu privire la filantropie şi sponsorizare. Conform art. 1 al acesteia, „prin noţiunea de activitate filantropică se înţelege acordarea de ajutor material *benevol, imparţial şi necondiţionat* (sublinierea prin scrierea cu caractere cursive ne aparţine, în acest exemplu şi, în continuare, pe tot parcursul investigației de față – *n.a.*) sau prestarea de servicii *gratuite* de către persoane fizice sau juridice pentru o persoană (un grup de persoane), *fără a cere în schimb vreo recompensă, plată sau executare a anumitor obligaţii şi fără a obţine vreun profit*” (alin. (1)); „Activitatea de sponsorizare se desfăşoară de către persoane fizice şi juridice *benevol*, la solicitare, şi constă în acordarea de mijloace financiare sau de alte bunuri *pentru susţinerea unor acţiuni de interes public*” (alin. (2)); „Nu constituie activitate de sponsorizare în sensul prezentei legi acordarea reciprocă între persoanele fizice sau juridice de mijloace financiare şi materiale” (alin. (4)).

Într-un studiu realizat de A. Oprunenco, V. Prohnițchi și M. Rusu se menționează: „Un număr mare de evenimente de rezonanţă publică şi care au implicat responsabilitate politică din partea guvernului central sau a autorităților locale au fost „sponsorizate” de companii private, care de fapt au fost forţate să facă acest lucru. Conform rapoartelor mass-mediei, printre aceste evenimente se număra un şir de festivaluri naţionale, construirea monumentelor, restabilirea mănăstirilor şi un număr de evenimente locale” [1]. Bineînțeles, astfel de activități nu corespund prevederilor Legii nr. 1420/2002. Cum trebuie evaluate asemenea activități ilegale sau activități similare prin prisma legii penale?

În pct. 23 din Hotărârea Plenului Judecătoriei Supreme a Federației Ruse nr. 24/2013 se explică: „Dacă, pentru comiterea de către persoana cu funcție de răspundere a unei acțiuni (inacțiuni) în exercitarea funcției sale, i se transmit bunuri, i se transferă dreptul de proprietate, i se prestează servicii patrimoniale nu personal acesteia sau rudelor ori prietenilor acesteia, ci cu bună știință altor persoane, inclusiv unei persoane juridice, iar persoana cu funcție de răspundere, rudele sau prietenii acesteia nu obțin din aceasta niciun câștig material, fapta nu poate fi calificată drept corupere pasivă (de exemplu, primirea de către conducătorul unei întreprinderi de stat sau al unei instituții publice a mijloacelor, care-i sunt acordate cu titlu de sponsorizare, pentru a asigura activitatea unei astfel de întreprinderi sau instituții în schimbul îndeplinirii acțiunii în exercitarea funcției sale în favoarea persoanelor care au acordat asemenea mijloace” [2]. În Hotărârea Plenului CSJ nr. 11/2014 cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de

corupţie, lipsesc asemenea prevederi. Într-un studiu recent am stabilit că infracțiunile, prevăzute la art. 324 și 327 CP RM pot fi comise din interes material, din alt interes personal sau în interesul unei terţe persoane [3]. A restrânge motivul coruperii pasive la interesul material nu este întemeiat, odată ce în art. 324 CP RM nu se sprecifică niciun motiv.

În același studiu am demonstrat că „bunurile, serviciile, privilegiile sau avantajele patrimoniale ori nepatrimoniale sau oferta ori promisiunea acestora, care reprezintă obiectul material sau imaterial al infracțiunilor prevăzute la art. 327 CP RM, în general, și al infracțiunii prevăzute la lit. b^1) alin. (2) art. 327 CP RM, în special, nu pot să constituie un contraechivalent al conduitei pe care făptuitorul se angajează să o aibă, adică al îndeplinirii sau neîndeplinirii, întârzierii sau grăbirii îndeplinirii unei acţiuni în exercitarea funcţiei sale sau contrar acesteia” [3].

Așadar, relevant este nu motivul infracțiunii. Relevantă este calitatea de contraechivalent valoric (ilustrată prin dictonul *„quid pro quo”* („ceva pentru ceva”)) al mijloacelor cu titlu de sponsorizare sau de filantropie. În exemplul prezentat în pct. 23 din Hotărârea Plenului Judecătoriei Supreme a Federației Ruse nr. 24/2013, mijloacele, acordate cu titlu de sponsorizare sau de filantropie, constituie tocmai un contraechivalent al conduitei pe care beneficiarul acestora se angajează să o aibă. Legea nu cere ca un astfel de contraechivalent să aibă exclusiv o valoare materială. De aceea, explicația din acest act de interpretare judiciară nu poate fi acceptată. În consecință, art. 324 CP RM se aplică dacă mijloacele cu titlu de sponsorizare sau de filantropie, pretinse, acceptate sau primite, personal sau prin mijlocitor, constituie un contraechivalent al conduitei pe care făptuitorul se angajează să o aibă. Respectiv, art. 325 CP RM se aplică dacă mijloacele cu titlu de sponsorizare sau de filantropie, promise, oferite sau date, personal sau prin mijlocitor, constituie un contraechivalent al conduitei pe care beneficiarul acestor mijloace se angajează să o aibă.

Art. 327 CP RM nu poate fi aplicat dacă folosirea intenţionată a situaţiei de serviciu pentru a se obţine mijloacele cu titlu de sponsorizare sau de filantropie, săvârșită în interesul unei terţe persoane, se face în interes public sau în vederea realizării drepturilor şi intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice ori juridice. Aceasta înseamnă că mijloacele cu titlu de sponsorizare sau de filantropie urmează a fi folosite *exclusiv* în scopurile prevăzute în Legea nr. 1420/2002: „Scopurile activităţii filantropice sunt: a) susţinerea şi protecţia socială a persoanelor, inclusiv îmbunătăţirea situaţiei materiale a persoanelor puţin asigurate, reabilitarea socială a şomerilor, invalizilor şi altor persoane, inapte, din cauza particularităţilor fizice sau intelectuale ori din alte motive, să-şi exercite de sine stătător drepturile şi interesele legitime; b) pregătirea populaţiei pentru depăşirea consecinţelor calamităţilor naturale, catastrofelor ecologice sau de altă natură, pentru prevenirea eventualelor accidente sau dezastre; c) ajutorarea victimelor războaielor, calamităţilor naturale, epidemiilor, catastrofelor ecologice sau de altă natură, conflictelor sociale şi interetnice; d) ridicarea prestigiului şi a rolului familiei în societate, protecţia mamei

şi a copilului; e) acordarea de asistenţă materială organizaţiilor filantropice, instituţiilor sociale şi medicale; f) susţinerea unor alte acţiuni de interes public ce necesită asistenţă financiară şi materială" (alin. (1) art. 2); „Mijloacele financiare şi materiale donate de sponsori organizaţiilor filantropice sunt utilizate numai în scopuri de binefacere şi nu pot fi folosite la întreţinerea acestor organizaţii" (alin. (2) art. 2); „Scopurile activităţii de sponsorizare sunt: a) finanţarea unor programe şi acţiuni în domeniul ştiinţei, culturii, cultelor, învăţământului, literaturii, artelor, sporturilor, ocrotirii sănătăţii, tutelei şi curatelei, protecţiei şi asistenţei sociale a populaţiei; b) finanţarea unor programe şi acţiuni în domeniul protecţiei mediului, amenajării străzilor, parcurilor şi altor locuri publice; c) finanţarea unor programe şi acţiuni în domeniul ocrotirii şi restaurării monumentelor de istorie, arhitectură, cultură şi artă, monumentelor naturii; d) susţinerea financiară şi materială a organizaţiilor filantropice, instituţiilor sociale şi medicale, uniunilor de creaţie, organizaţiilor care se ocupă de problemele culturii, altor organizaţii, antrenate în acţiuni de interes public; e) finanţarea unor alte programe şi acţiuni de interes public" (alin. (1) art. 3).

Printre astfel de scopuri nu se regăsește finanțarea unor activități distractive, de agrement, de recreere, de logistică etc. (excursii, banchete, procurarea de obiecte de birotică sau papetărie etc.). În asemenea cazuri, se urmăresc interese particulare, care nu sunt ocrotite de lege, ale persoanelor beneficiare.

Obținerea mijloacelor cu titlu de sponsorizare sau de filantropie nu trebuie să cauzeze daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice. Asemenea mijloace trebuie să fie acordate benevol, în lipsa unor presiuni explicite sau voalate. În caz contrar, dacă lipsesc semnele coruperii pasive, devine aplicabil art. 327 sau 328 CP RM.

Referinţe:

1. OPRUNENCO, A., PROHNIȚCHI, V., RUSU, M. *Evaluarea responsabilităţii sociale corporative în Moldova*. [Accesat 22.06.2021] Disponibil: https://www.undp.org-/content/dam/moldova/docs/Publications/d77.pdf
2. *Постановление Пленума Верховного Суда РФ от 9 июля 2013 г. № 24 «О судебной практике по делам о взяточничестве и об иных коррупционных преступлениях»*. [Accesat 22.06.2021] Disponibil: https://www.consultant.ru/document/cons_doc-_LAW_149092/
3. BRÎNZA, S., STATI, V. Abuzul de putere sau abuzul de serviciu săvârșit din interes material, în scopul realizării altor interese personale sau în interesul unei terțe persoane: controverse și soluții. În: *Polish Science Journal*, 2021, Issue 3, Part 4, pp. 147-159. ISBN 978-83-949403-4-8.